

УДК 631.1

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АПК

*Т.І.Костюченко, кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

В статті досліджується залучення іноземних інвестицій та розкриваються основні проблеми.

В статье исследуется привлечение иностранных инвестиций и раскрываются основные проблемы.

Питання розвитку економіки нашої держави, і особливо агро-

промислового комплексу, є надзвичайно важливим і першочерговим. Агропромисловий комплекс України сьогодні переживає не найкращі свої часи. Як і багато інших галузей, він ще знаходиться у глибокій транснаціональній кризі: по-перше, прямих іноземних інвестицій критично бракує для розширеного інноваційного розвитку виробництва; по-друге, залучені прямі іноземні інвестиції використовуються недостатньо ефективно. Слід зауважити, що необхідною умовою розвитку економіки є розробка і реалізація системи економічних заходів по активізації інвестиційної та інноваційної діяльності. Загальні питання про форми, джерела, напрями інвестицій, методик передінвестиційних досліджень, оцінки інвестиційних процесів та обґрунтування інвестиційних проектів розглядали І.А.Бланк, М.С.Герасимчук, А.Ф.Гойко, А.А.Пересада, П.Т.Саблук, Д.Ф.Харківський, П.С.Рогожин, В.Г.Федоренко. Наукові надбання, напрацьовані деякі оригінальні напрями є досить змістовні, але водночас не може бути однозначно сприйнято ряд поглядів, оскільки вони висвітлюють дану проблему спрощено. Проблема активізації інвестиційного клімату не може обмежуватись копіюванням неадаптованих механізмів. Метою даної статті є вивчення питань розвитку інвестиційного ринку в Україні та обґрунтування пріоритетних напрямів залучення прямих іноземних інвестицій.

Залучення прямих іноземних інвестицій є одним з ключових питань у ході реформування економіки. Вони ефективно впливають на реструктуризацію економіки, підвищення рівня її конкурентоспроможності, розвиток підприємництва, запровадження прогресивної техніки і технологій, оновлення обладнання і продукції. Іноземні інвестиції це — сукупність витрат нерезидентів у формі довгострокових вкладень у приріст матеріальних, нематеріальних і фінансових активів підприємства з метою отримання прибутку чи іншого соціального ефекту. Зважаючи на серйозне технологічне відставання української економіки у порівнянні з розвинутими країнами, позитивним для України може стати притік іноземного капіталу та, як наслідок, розвиток міжнародного співробітництва. На сьогоднішній день подібна співпраця, в свою чергу, забезпечить доступ до

нових технологій та методів управління. Стимулами до інноваційної активності є як зовнішні фактори (боротьба на ринку за споживачів), так і внутрішні проблеми підприємства (зношеність обладнання, енергомісткість виробництва, нестача виробничих потужностей). Науково-технічний прогрес змінює масштаби й структуру виробництва, впливає на стан та конкурентоспроможність галузей та економіки в цілому, та поряд з капіталом та робочою силою є фактором виробництва.

Пожевлення інвестиційної активності в Україні у 1996-2004 рр., не може вважатися задовільним (рис. 1), тоді як світова практика свідчить, що необхідною умовою економічного розвитку є стан, при якому частка інвестицій у ВВП складає 19-25%.

Рис. 1. Динаміка інвестицій в основний капітал в Україні

Стан інвестування інноваційної діяльності в Україні залишається на незадовільному рівні: науково-технологічні роботи фінансуються в основному за рахунок державного бюджету України та

коштів вітчизняних замовників, інноваційна діяльність промислових підприємств — за рахунок власних коштів, малих інноваційних фірм — за рахунок кредитів. В Україні прямі іноземні інвестиції, головним чином, залучають до харчової промисловості, роздрібно-ї торгівлі та громадського харчування, а також інших комерційних операцій. Кризовий стан вітчизняної економіки у 90-х роках ХХ ст. обмежив інвестиційну складову в розподілі ВВП. Питома вага збиткових підприємств в 1996 році становила 43%, а вже в 2004 році — 35%. Сьогодні в Україні рівень прямих іноземних інвестицій на душу населення є набагато нижчим, ніж в інших країнах з перехідною економікою, зокрема у Чеській Республіці, Польщі чи Угорщині. Наприклад, лише США інвестували в економіку Польщі в десять разів більше, ніж в економіку України.

Такі незначні обсяги прямих іноземних інвестицій можна пояснити несприятливим інвестиційним кліматом в Україні. Серед основних недоліків існуючої системи регулювання інвестицій слід виділити:

- несприятливий інвестиційний клімат;
- недосконалість національного інвестиційного менеджменту;
- фіскальний характер вітчизняної податкової системи;
- відсутність дієвої системи страхування іноземних інвестицій;
- нерозвинутість інвестиційної інфраструктури, насамперед у напрямі ширшого залучення фінансових ресурсів;
- неналежний ступінь координації між усіма державними структурами в цій сфері;
- недостатній рівень розвитку банківської системи;
- недостатній професіоналізм керівників більшості українських підприємств у галузі інвестиційної діяльності, який має стати одним з найважливіших аспектів активізації інвестування.

Неадекватність проведення політичного курсу на дотримання законодавства, сформованого урядом, регіональною владою, складають один з головних негативних факторів для інвестиційного середовища в Україні.

З метою поживлення інвестиційної діяльності в Україні необхідно забезпечити створення привабливого інвестиційного клімату розвитку інфраструктури, сталого економічного зростання і підвищення життєвого рівня населення. Політика залучення іноземних інвестицій має поєднувати і оптимально пов'язувати вирішення двох принципових питань: з одного боку, максимально сприяти залученню іноземних інвестицій, а з іншого — забезпечувати реалізацію інтересів української економіки.

Світовий досвід свідчить, що існує різноманітний пакет пропозицій, пов'язаних з поліпшенням процесу залучення іноземних прямих інвестицій в Україну. Стосовно України кардинально поліпшити інвестиційний клімат може здійснення цілого ланцюжка заходів.

Основним фактором активізації інвестиційної діяльності в Україні слід вважати реформування податкової системи, яка має стимулювати інвесторів до вкладання коштів у розвиток виробництва, а не вилучати ледь не весь дохід до бюджету у вигляді різних податків і зборів, тим самим примушуючи їх забирати ресурси з виробничої сфери і спрямовувати у галузі з високою нормою прибутку. Іноземні інвестори очікують такого регуляторного режиму, котрий працює із зрозумілими та прозорими правилами. Це є фундаментальною основою ринкової економіки, але її дуже не вистачає в Україні.

Дуже багато для активізації припливу іноземного капіталу необхідно зробити й у створенні сучасної інформаційної мережі, у рамках якої були б загальнодоступні банки даних про підприємства й організації, зацікавлених в інвестуванні в Україну, дані про можливі інвестиційні проекти чи про потреби в їх реалізації, інформація про ступінь надійності і фінансове благополуччя інвестування тих чи інших фірм і т.д.

Серед основних стратегічних напрямів слід назвати поліпшення інвестиційного клімату в процесі приватизації. Необхідно посилити гарантії інвесторам шляхом забезпечення прозорості приватизаційних процесів, прискорити розроблення та прийняття законода-

вчих актів, які унеможливають паралельну тіньову приватизацію об'єктів державної та комунальної власності, відчуження їх активів за борги.

Для забезпечення ефективного управління формуванням необхідних інвестиційних ресурсів на підприємстві зазвичай має розроблятися інвестиційна стратегія, яка покликана забезпечити стабільну інвестиційну діяльність відповідно до потреб розвитку підприємства, найбільш ефективне використання власних фінансових ресурсів, призначених для цих цілей, а також фінансову стійкість підприємства на довготермінову перспективу. Адже слід пам'ятати, що прискорений розвиток економіки залежить не тільки від обсягів інвестиційних ресурсів, а й від їх ефективного використання.

Активізація інвестиційної діяльності в Україні вимагає рішення таких задач: завершити створення цивілізованого правового поля; створити ефективні механізми стимулювання інвесторів та усунути адміністративні перешкоди у їх діяльності; забезпечити соціально-економічну стабільність у суспільстві; підвищити інвестиційний імідж України у світі.

Отже, розв'язання проблеми залучення іноземних інвестицій у період економічної кризи в Україні має бути особливо виваженим: важливо зацікавити зарубіжних партнерів, знайти баланс взаємних інтересів, реалізувати проекти, які економічно вигідні вітчизняним та іноземним партнерам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блохін В. Активізація інвестиційних процесів на фінансовому ринку // Фінанси України. – 2003. – №1. – С. 130-136
2. Денисенко М. Можливості активізації інвестування в сучасних умовах // Економіка України. – 2003. – №1. – С. 28-32
3. Діденко Я. Удосконалення прямого іноземного інвестування // Фінанси України. – 2001. – №12. – С. 96-105
4. Ендовицкий Д.А. Комплексный анализ и контроль инвестиционной деятельности: методология и практика. – М. Финансы и статистика, 2001.- 400 с.
5. Федоренко В.Г., Гойко А.Ф. Инвестознaвство: Підручник. – К.: МАУП, 2000. – 408 с.